

СВОБОДА

політична, просвіт-
на і господарська
... часопись ...

**Виходить що
тільки в суботу.**

Адреса Редакції і Адмі-
ністрації Свобода:

Львів Ринок 10.

СВОБОДА

Редактор: Др. Степан Баран.

СВОБОДА

коштує: в Австро-
Угорщині річно 8 К.,
... піврічно 4 К., ...
чвертьрічно 2 К.;
в Німеччині 8 марок
річно, 4 М. півріч-
но, 2 марки чверть-
річно; в Америці 2
- долари річно.

Поодиноке число
коштує у Львові 12
сот., на провінції 16
сотиків.

Вісти з російської України.

Виконавчий комітет при Українській Центральній Раді.

Вибрана на всеукраїнським з'їзді Центральна Рада виділила з поміж себе постійний виконавчий комітет поки що в такому складі: предсідатель професор Михайло Грушевський, заступники предсідателя Сергій Ефремів і Володимир Винниченко; члени комітету: Барановський, Крижановський, Стасюк, Запорожець, Козаль, Весоловський, Христюк, Бойко, Одинець, Прокопович, Ніковський, Мърна, Вілинський, Колос, Черняхівська-Старицька.

Українське військо віче у Харкові.

Дня 25. цвітня с. р. відбуло ся в Харкові віче українських офіцерів, військових урядників і жовнірів харківського гарнізону. Принято резолюцію, що добро і щасте Росії основується на заложеню федеративної демократичної республіки, зложеної з автономних народів.

Заява Української Громади представників 5-ої армії.

На з'їзді відпоручників п'ятої російської армії утворилася Українська Громада, яка на з'їзді 7. марта оголосила односторонню прийняту нею таку заяву: «У справі війни Українська Громада представників 5-ої армії вважає необхідним йти разом і згідно з усім народом російської держави, причім Громада думає, що війну треба вести до побіди і мир треба заключити без загарбання чужих земель з відбудовою зруйнованих малих держав. Не маючи на цілі накидати кому будь своїх ухвал, але висловлюючи сердечне бажанє мати у своїй сім'ї синів єдиної України, що живуть під польським ярмом, ми настоємо на те, щоб лишити решті населеня українських земель, як того бажають наші брати, прилучити ся до вільної нині російської України. У питаннях державної політики „Українська Громада“ думає, що Україна повинна лишити ся у складі будучої російської республіки на основі федерації. Сї основи вироблять Установчі Збори. Але організацію внутрішнього ладу і управи України треба лишити місцевому українському Установчому Сеймови, якому треба полишити порішенє земельної справи на Україні по правилу: „земля належить до народу і находить ся в посіданю хліборобів, які працюють на ній“. Закликуючи всі народности російської держави до вільного, рівного, братерського єднаня, ми Українці з свого боку обіцяємо піддержувати всі їх культурні демократичні змаганя на добро Росії і народу. Предсідатель: полковник Присовський, товариші предсідателя: сапер Рибець, прапорщик Селецький; секретар: д-р Голобородько.

Противолюційна проба.

Дня 14. мая с. р. вибукли в Києві противолюційні демонстрації. Чорносотенці несли російські хоругви з написами: „Нехай живе конституційна монархія!“ та з портретами царя Миколи II. На Михайлівській площі прийшло до суголоки, в часі котрої чорносотенці змушені були поховати свої

хоругви. Товпа розійшла ся аж тоді, як голова військового революційного союзу візав: „Хто за республікою, нехай розходить ся, хто за монархією, нехай лишається на площі!“

Українська радикально-демократична партія.

Відновила свою діяльність українська радикально демократична партія, що стоїть на становищі народницького соціалізму. Одержано вістки про повстанє місцевих комітетів партії з різних місцевостей України (київської губернії, полтавської, чернігівської, херсонської і ин.). Користаючи з того, що на всеукраїнський з'їзд прибуло багато членів партії, уладжено кілька партійних нарад у справі плянної організаційної роботи на місцях. Наради прийшли до одностійної ухвали — тимчасово, до часу з'їзду, полишити давню програму і давню назву партії та найблишому партійному з'їздові предложити начерк змін, викликаних обставинами хвилі. З'їзд треба скликати в найближшій часі. Наради прийняли крім того тимчасовий організаційний устав партії, який означає відносини центрального і місцевих комітетів, а також умови організацій на місцях. Вибрано також тимчасовий, до часу з'їзду, центральний комітет (раду) партії, в склад котрого увійшли: В. Бідинов, П. Грозинський, Д. Дорошенко (тепершій генерал-губернатор зайвоті Галичини і Буковини), С. Ефремів, М. Левитський, Ф. Матушевський, А. Ніковський, В. Прокопович, П. Чажевський, К. Чикаленко, І. Шраг, А. Шульгин, С. Ерастов. — Центральне бюро партії приміщене у Києві, Володимирська 42. Клуб „Родина“.

Український Селянський Союз.

На українським селянським з'їзді, що недавно відбув ся в Києві, між иншим ухвалено такі резолюції: В кожнім селі на Україні повинен утворити ся сільський комітет Українського селянського Союзу. Сільські комітети вибирають своїх представників до повітових і губернських комітетів. Перед загально українським селянським з'їздом, який скликається в-маю, повинна бути скликана нарада представників повітових комітетів Селянського Союзу. Представниками на всеукраїнський з'їзд можуть бути вибрані не тільки місцеві мешканці, але й особи, що знаходять ся на фронті. З'їзд постановив вистарати ся для таких осіб дозвіл прибути на з'їзд від армії.

На закінченє з'їзд ухвалив негайно предложити правительству заборонити продаж і застав земель, а також всякі інші земельні умови. Крім того домагається з'їзд заборони продажі лісів і всіх богацтв, що находять ся в нутрі землі. Рівночасно з тим з'їзд прийняв ухвалу, щоб всі умови в справі продажі землі, фабрик і заводів, заключені по 2. марта с. р. признало правительство недійсними.

Українська Центральна Фронтowa Рада.

На фронті російських військ, що стоять проти Німеччини і Австро-Угорщини, зорганізувала ся Центральна Фронтowa Рада, яка об'єднує українські організації частий військ на фронті. Нова організація обстоює програму київської Центральної Ради домаганя автономії України і федеративної республіки.

Предсідателем комітету вибрано Семена Пеглюру — звісного українського діяча і редактора „Української Жити“, котрий в 1904 і 1905 р. довгий час пробував у Львові як редактор тодішних українських видавництв призначених до Росії.

Українська Національна Рада в Петрограді. Комітет для знесеня з тимчасовим правительством.

В Петрограді утворилася з представників українських громадських організацій та політичних партій Українська Національна Рада, що виділила з свого осередку зглядного складу комітет з 5 осіб для знесеня з тимчасовим правительством для заступництва українських інтересів.

Комітет звернув ся до тимчасового правительства з представленням про необхідність обновленя місцевих урядів на Україні та призначенє комісарями та кураторами наукових округів осіб, обзнакомлених з побутовими умовами краю, мовою населеня, з місцевими економічними, соціальними та національними окремішностями. Комітет вважає необхідним участь представників українського громадянства у всіх комісіях, які заводять тимчасове правительство для розробленя питавь загального значіння, а також в комісіях для виробленя виборчого закону до установчих зборів.

Також помічник куратора київського наукового округу — Українець.

Помічником (заступником) куратора київського наукового округу іменовано відомого українського педагога б. видавця „Київської Старини“ Володимира Науменка. Куратором київського наукового округу, який обіймає 6 українських губерній, іменовано недавно українського громадянського діяча й ученого історика Миколою Василенка. — Куратор шкільного округу має дуже широку власть — більшу як у нас Краєва Рада Шкільна — йому підлягають всі школи від народних аж до університету.

Представники українського з'їзду відпоручників п'ятої армії у ки. Львова.

Представники українського з'їзду відпоручників п'ятої російської армії, хоружий І. Добринин, М. Махлай, та М. Рибець відвідали тимчасове правительство та передали президентови міністрів князю Львову заяви та резолюції з'їзду.

В розмові з князем Львовом українські відпоручники армії з цікавостю розпитували про відношенє тимчасового правительства до змаганя Українців дістати національно-територіальну автономію. Голова міністрів відповів, що се питанє розглянуть установчі збори. На запит відпоручників про відношенє тимчасового правительства до українських полків кн. Львов відповів, що тимчасове правительство згодило ся на творенє окремих українських полків з українськими офіцерами і українською командою.

Телеграма ген. Брусілова до виконавчого комітету у Києві.

Предсідатель виконуючого комітету в Києві одержав від начального вождя росій-

ських фронтових військ на Волині і в Галичині генерала Брусілова отсю телеграму: „Прощу прийняти мій горячий привіт і найкращі бажання усім горожанам Києва. Армія полуднево західного фронту, що боронить третій рік чудової України з її головним осередком Києвом, в перший день спільного свята всієї Росії — свята свободи, рівності і братерства — готова положити свої голови, щоб оборонити свій дорогий рідний край і не допустити ворога в його межі“.

У. С. С. Юра Шкрумеляк.

Заповіт Пророка.

(Іванови Франкови в перші роковини його смерті 28/5 1916 — 28/5 1917).

...Цілували проміні весну
І тайком говорили:
Глянь, пророк і тружденик святий
Нині йде до могили!

На смертельному ложу лежав,
В захід сонця вдивляв ся,
Ще в останнє глядів на його —
Тай зі світом прощав ся...

Мов господар, що працю скінчив
І лягає спочити,
Каже слугам і дітям своїм,
Що ще мають зробити.

Так і він, що нарід свій пізнав,
Як рибак чисту воду,
Скликав слугів ідеї разом —
І владиків народу...

І промовив в останнє до них:
— Як умру я ще нині,
Хай ваш плач і ридане мене
Не ляка в домовині!

Не квітчайте ви мого хреста,
Не рвіть рож й розмарину,
Не роніте розпуки у гріб —
Ні слезин одробину!

Не співайте нагробних пісень
Ні похвальних пеанів, —
Не славте, що в мені був дух,
Була міць великанів!

Я лиш те для народу зробив,
Що було в моїй силі, —
Ви ступайте в дорогу мою —
Я спочину в могилі...

Треба так, як я вам показав,
Працювати для народу —
Се за труд мій від Бога буде —
І від вас надгорода!

Тож спокійно з кладбища ідїть
І покиньте турботу —
І на славу народу як стій
Продовжайте роботу!

Тільки вірно за мною ідїть,
За моїми слїдами, —
Знайте! Дух мій, як око вітця,
Ме глядїти за вами!

Уважайте, щоб кожний ваш крок
І кождісіньке діло,
Виходило народу на честь —
І добро приносило...

Кожде слово, що вийде із уст, —
І що дадуть ваші руки,
Щоб спімнули добром всі сини
І грядучї внуки.

...Не бичуйте язиком народ, —
Не кричіть, не горлайте, —
Лиш спокійно до сонця глядїть —
І до світла ступайте!

Всі найкращї хвилї життя
Посвятїть для народу —
Ідеал ваш хай буде: весна —
А мета вам: свобода!

Не зважайте, що клятий сусід
Наставля на вас сіти, —
Ви не впадете в них! Лиш глядїть,
Щоб не впали в них діти...

— Та однак між своїм і чужим
Будьте все справедливі...
Так! Сповнїть тільки мій заповіт,
А будете щасливі!

Світова війна.

На російське-румуниські фронті.

Все ще дальше нема тунїяких битв. Новоутворене російське правительство, а головним міністер війни Керенський, говорять про російську офензиву, однак тяжко повірити, що би з огляду на дальше пануючи й нелад в російській армії була вона спосібна до більших воєнних ділань. З тої причини мабуть і дальше будемо мати на сім фронті спокій.

На Балкані.

В Македонії, де ще недавно Англіїці і Французи пробували зробити пролом в німецько болгарських рядах, що їм однак зовсім не вдало ся, тепер є тільки звичайні перестрїлки без більшого значїня.

На італійські фронті.

Обширні звіти австро угорського генерального штабу описують докладно про велику — з ряду вже десїту — італійську офензиву на фронті Сочі, в котрій визначили ся між іншими полки піхоти 24. (коломиїський), 41. (черновецький) і 55. (бережанський). Мимо близько тринадцяти битв Італїїці не зискали нічого, бо австро угорські війська відперли всі італійські проби пролому, а крім того взяли в полон понад тринадцять тисяч італійського війська, в тім близько три сотки офіцїрів, та здобули значну скількість мунїції. Військові знатоки неутральних держав вважають десїту битву над Сочєю за програну для Італїїців.

На заході.

По послїдній невдачній англійсько французькій офензиві нагальність битв на заході значно зменшила ся. Тепер є там тільки звичайна стрїлянина артилерїї і місцеві підпригїтя піхоти та боротьба літаків.

Низше подаємо звіт австро угорського і німецького генерального штабу за час від 22 до 28 мая с. р. включно.

Ширїть „Свободу“

Вячеслав Будзиновський.

Україна — Запороже.

Щоби добре зрозуміти історію нашої козаччини і уявити собі, як до того прийшло, що зходом часу козаччина стала на Україні заступати польські гарнізони військові і польські уряди державні, а старшина козаччини стала захоплювати в свої руки дотеперїшну власть польських урядів, власть наставлюваних Польщею воеводів, старостів і шляхти, мусимо добре привидити ся внутрішній організації козаччини, її розвоєви від самого зародка аж до кінця і мусимо вислідити, що було спільного між козацтвом а прочим населенєм України, а що його від сего населеня відрізняло.

Слідячи за всім тим відразу кидаєть ся нам в очи, що була якась ріжниця між козацтвом Запорожа а козацтвом України. В неоднім часі появилось козацтво в сїх обох краях. На Запорожу вже були козаки, коли на Україні ріжні люди доперва козакували. Інша була також організація козацтва на Запорожу, а інша на Україні. На Україні була ріжниця між козацтвом а прочим населенєм, на Запорожу не було в тім ніякої ріжницї. Над козацтвом і населенєм України мала зразу власть чужа держава, на Запорожу не мала власти ніяка чужа держава. Треба розібрати, як все те тут і там було і чому так було.

Розбираючи все те, сягнїм до письма короля Жигмонта Августа з 1572 го року, котрим король, затверджуючи утворене наймленого полку козацького, дає всім козакам України „привїлеї“, чи „вольности“ козацькі. Пару слів з сего письма поможе нам зрозуміти організацію козаччини, ріжницю між козацтвом України а козацтвом Запорожа і пізнїйшу історію обох наших земель козацьких. В тім місци королівського письма, де гово-

рить ся, що старший козацький, Бадовський має судити козаків, коли би хто мав до них яке діло, король каже виразно: „коли вони прийдуть з Низу“.

З сїх слів королівських виходить ясно, що іменованій королем старший козацький мав бути старшим не над тими козаками, що сиділи на Низу (Запорожу), лише над тими, що жили по сю межу, до якої сягала власть Польщі, то є на Україні по ріку Тясьмин і Орелю. Над козаками, що споконвіку сиділи на Запорожу, ані над тими козаками що з України пішли на Запороже і з Запорожа на Україну ще не вернули, або й цілком вертати не думали, королівський старший козацький цілком не мав старшувати і не мав їх судити. Козаки Запорожці мали своїх власних старших (отаманів) яких вони самі, не питаючи польського короля, вибирали собі. Ні власть київського воеводи, ні польського гетьмана коронного, ні котрого старости українського, ні постановленого над козаками старшого на Запороже не сягала. Настановлений королем старший козацький мав старшувати лише над тими козаками, що жили в краю, який був в руках Польщі. Запороже в руках Польщі не було, тільки тодішня Україна. Тому Бадовський був старшим лише тих козаків, що пробували на Україні лише так довго, як довго котрий з них жив на Україні.

Наведений уступ королівського письма згадує тут нарештї тому, аби відразу показати, яка ріжниця вже тоді була між козацтвом Запорожа а козацтвом України. Передовсім була краса ріжниця. Запорожем звався край над долїшнім Дніпром між ріками Бог і Дін, від усть рік Тясьмин і Самара по Крим. Україною звався край над середнім Дніпром. Друга ріжниця була в ріжницї державности обох країв. На Запорожу і над Запорожцями не було польських урядів, ні не сягала туди власть тих польських урядів, що сиділи на Україні, чи в інших землях польської держа-

ви. Запорожцями і Запорожем правила старшина вибрана самими Запорожцями. Ся старшина сиділа в горді, що звався Сїч. Внаслідок того Запороже було самостійною державою, а Україна була частиною польської держави. Козак, що жив на Запорожу був вільним горожанином в власній державі, а козак, що жив на Україні, був підданим польської корони. Була ще велика соціальна ріжниця між козацтвом Запорожа а козацтвом України. На Запорожу всі люди, до одного, були козаками. Інших станів на Запорожу не було, бо всі були козаками, всі були вільні і рівні. На Україні, тоді, коли козацтво ще не зорганїзувалось в окремий стан з власними правами (привїлеями), кожний козак був тим, чим був перед козакованєм. Один український козак був зразу козакуючим міщанином і мав такі права і обовязки, які мав кожний інший український міщанин в Польщі. Другий козак на Україні був козакуючим хлопом з обовязками і тягарями кожного іншого православного хлопа в Польщі. Третій козак на Україні був козакуючим шляхтичем з привїлеями і обовязками православного шляхтича в Польщі і т. д.

Коли козацтво на Україні зорганїзувалось і відлучило ся від прочого народу в окремий рицарський стан козаків, тоді українське козацтво стало окремим станом суспільним з окремими правами і обовязками, так само як окремі права і обовязки мали інші стани в Польщі, приміром, стан шляхецький, стан міщанський, стан хлопський. На Запорожу весь народ був козацьким і вільним та повно- і рівноправним горожанином самостійної держави запорожської. На Україні козацтво було підданим польському королевї станом в державі польській.

Деякі, що пишуть і говорять про наше козацтво, баламутять і не дають зрозуміти неодної події з історії нашої козаччини, бо не хочуть бачити згаданой мною ріжницї між

Звіти австро-угорського генерального штабу.

Війна з Росією і Румунією.

(22:5) Нічого нового.

(23:5) Не сталося нічого, про що слід би довести.

(24:5) Нічого нового.

(25:5) Положення незмінне.

(26:5) Нічого важного.

(27:5). Місцями сильніший огонь російської артилерії, на який ми відповідали.

(28:5) Збільшена діяльність неприятельської артилерії йде далі.

Війна з Італією.

(22:5) Неприятель був приневолений вчора над Сочою дати відпочинок своїй піхоті після семидневних боїв без успіху. Тільки на схід від Гориції підприняли Італійці наступ, який відперто. Наші приступові стежі привели в тій околиці з неприятельських ровів одного офіцера і 36 жовнірів, як бранців, та один машиновий карабін. На височині Красу була від часу до часу сильніша артилерійська діяльність.

(23:5) Вчора на фронті над Сочою протягом дня знова був спокій. Що-йно пізнім вечором неприятель підприняв атак, сильно приготовлений метавками мін, на наші рови перед містом Горицією. Відперто його, причім неприятель поніс тяжкі втрати. — Сьогодні рано італійські гармати і метавки мін почали острілювати наші становища на височині Красу. Битва артилерії доходить до великої сили.

В Каринтії і Тироли місцями збільшена боєва діяльність.

(24:5) Від вчерашнього полудня шаліє знов десята битва над Сочою з небувалою нагальністю. Натиск ворожих мас був справлений на цілий 40 кілометрів широкий фронт від Пляви до моря. В численних місцях не було перерви і вночі. В області гори Кук коло Водіце і проти Монте Санто кинув неприятель пополудні свої кольони в борю-

Що передерло ся на захід від Кук, впало жертвою нашого погубного огня. Коло Водіце ворожі наступи розбили ся о хоробрість славних східногалицьких і буковинських полків піхоти ч. 24. і 41. Коло монастирця Монте Санто пробував неприятель перейти наші барабанним огнем знищені рови. Та оточений нашими наспівшими підкріпленнями зістав відкинений до своїх резерв і прогнаний огнем нашої артилерії. В тих самих годинах не повелись на схід від Гориції два скажені італійські наступи по часті вже від діланя нашої артилерії, по часті в рукопашній борбі. Особливо завзята борба йшла на Красі. Від досвіта були наші становища під огнем ворожій артилерії. Коло полудня слідував перший ворожий наступ; його відбито. Пополудни зломив ся сильний ворожий наступ на цілий фронт високорівні Красу (Карсту). Філя за філею гонив неприятель проти наших становищ. — На терені зискав ворог лише у відтинку Ямніано де ми виступили о 1 км. в зад, впрочім всі становища вдержано. Вславили ся й угорські полки піхоти ч. 39. і 61. — В Каринтії і Тироли нічого замітного.

(25:5) Напрасний приступ Італійців на наш фронт над Сочою викликав також вчора найзавзятішу боротьбу. В побідній обороні наші війська утримали без виімку всі становища. Пізнічне крило наступаючої армії поправили Італійці знов до сугорби Водіце. Особливо скаженою була боротьба о сугорб 651, на котрий Італійці вечором вдерли ся, але вночі по кількагодинній боротьбі втрапили.

Тут і на Монте Санто лишив уступаючий неприятель сотки трупів. Високорівня Красу була знов ареною зacroеної на широку міру проби переломаня нашого фронту. Безоглядно кинули Італійці маси свого війська на наші окопи і, хоч ті окопи значно утерпіли від ворожій артилерії, оборонці приняли їх з змною кровю. Через цілий день і часть ночі тревала боротьба на Файті Гроби коло Констаневіці і на полудні аж до моря. Всі зусилля ворога були безуспішні. Успіхи припадають рівно нашій артилерії, як і піхоті. Дня 23. мая взяли ми в полон 130 італійських офіцерів і 4.600 жовнірів. Се число вчора значно зросло.

(26:5) Велика битва на полудневім заході йде далі. Коли ще було можливе збіль-

шене нагальности боїв в 23. і 24. с. м., те стало ся се вчора. Протягом скінчених власне двох літ боїв геройська армія над Сочою ніколи не знайшла ся перед більшими зусиллями неприятеля як власне в сих днях. Також і вчора поля боїв були ті самі добре знані: під Плявою, горби коло Водіце, Монте Санто, гористий терен коло Гориції. Всюди неприятель наступав на наш лінії, місцями по два і при рази, а все його наступаючі кольони розбивали ся о наш хоробрий опір. Найсильніший масовий удар був звернений знов проти наших становищ на височині Красу. То, чого в сїм бою довершили оборонці в опорі і протинаступі, в завзятім вдержаню в найсильнішій гарматній огни і в боях грудь о грудь, належить до історії. Найбільше проречисто говорить вислід: Хоч в часті фронту, найбільше висуненій на полудне, боротьба ще не є закінчена, одначе доля того дня рішучо перекилила ся на нашу користь. Натиск неприятеля на цілім фронті розбив ся кроваво й безуспішно. Неприятель в п'ятнадцятім дні битви ані на крок не зблизив ся більше до своєї цілі проломаня наших ліній, ніж був у першій дні. В Каринтії й Тироли положене не змінило ся.

(27:5) Точка ваги вчерашньої битви перенесла ся вчора зовсім на полудневе крило армії над Сочою.

На північ від долини Віппави з виімком наступів на гори під Водіце, які протинаступом скоро відперто, вивязували ся тільки артилерійські боротьби із змінною силою.

На височині Красу неприятель знов зібрав великі маси, призначені до атаки. На Файті Гроби і під Констаневіцою боротьба всюди здержала ся місци перед першим ровом. Всі наступи там зломано.

Між Ямніано і морем боротьба зиявляла більше оживлене і кілька верхів протягом дня переходило декілька разів з рук до рук, але і там фронт оборонців остав ся незломаний. Головні тягар боротьби спочиває на піхоті, яка як все свисша над всякі похвали. Полки гонведів 12. і 31. і баталіон гонведів III/20. підчас 24. годин відперли 17. неприятельських наступів, а угорський полк спільної армії ч. 37. в однім дні відпер 18. наступів, а крім того в тім самім дні тричі добув приступом один верх Полки 11., 55., 91. і 98., в яких рядах тепер є сини всіх австрійських

козацтвом запорозьким а українським, а бачать тільки се, що українські козаки вічно ходять на Запороже (особливо вліт), а вертають звідтам (на зиму) в Україну, що найчастіше запорозькі козаки нападають на Татар разом з козаками з України, що походи проти польської шляхти і війни проти Польщі організують ся на Запорожжю, а беруть в них участь так козаки запорозькі як і козаки городові (з України), що запорозькі козаки беруть часами участь в виборах українських гетьманів і т. п.

Баламутство побільшає також се, що пізніші гетьмани України звали себе гетьманами „всього війська запорозького“. Жерело сего баламутства ось в чім: До половини, а навіть майже до кінця сімнадцятого віку майже кожний український козак був також, бо дай якийсь час, козаком запорозьким. Чейже перші козаки України виховались і вивчили ся на козаків лише тим, що уходники з України і з подальших земель наших ходили на Запороже (Низ) козакувати. Козацтво було на Запорожжю вже тоді, коли на Україні може ще й не знали, що таке козак. Міщани, селяни, купці, шляхтичі і інші люди йшли на Запороже на степові промисли, а звідтам вертали вже козаками. Колиж майже кожний з них був якийсь час дійсним Запорожцем, коли він на Запорожжю жив козацьким промислом і там навчив ся рицарського ремесла, то він, вернувши на Україну не радо розстававсь з тою славною і почетною назвою запорозького козака. Він звичайно звав себе дальше Запорожцем, хоч він був Запорожцем — кажучи по нашому — „абшитованим“. Майже всі українські козаки, а рішучо всі визначніші, перебули свою воєнну школу на Запорожжю. Не диво, що ціле українське козацтво чванилось назвою „військо запорозьке“.

З всіх земель українських ходили на Запороже уходники не тільки на се, щоби там полювати на звіра, ловити рибу або нападати

на Татар для самої добичі. Від коли між Запорожцем а Татарами розгоріла ся постійна війна, сунули на Запороже з усіх закутин українських земель також люди воєвничого духа, котрим не потрібна була ніяка добич, бо всякого добра мали доскоду у себе дома. Вони йшли на Запороже лише тому, бо спокійне жите дома їм навкучило ся і вони хотіли воювати, пусте, з ким, аби лише воювати. Через те, що Запороже було військовою державою, а в столиці Запорожа було тільки військо, все готове до воєнного походу, Січ була також найліпшою в світі воєнною школою. Туди йшли всі ті Українці, що в воєнній практиці хотіли навчити ся воєнного ремесла. Як який шляхтич український хотів сина свого виховати на справжнього рицаря, то вислав його до запорозької столиці, до Січі. Сини української шляхти, сини українських князів їздили на Запороже, до Січі, де учили ся рицарського ремесла і „татарського танцю“. Поляк Папроцькі пише в виданій в 1599 ім році книжці, що на Січ їздять молоді люди, щоби там привчити ся рицарського діла і з панят з Руси, Поділя, Польщі, чи мало заїздить між Запорозців, бо добре можна між ними вишколити ся в порядку і чуйности рицарській.

Гетьмани українських козаків звали себе гетьманами всего війська запорозького з кількох причин. Насамперед звали вони себе так тому, бо і вони, подібно як майже всі інші козаки України, бували передше на Запорожжю, були колись козаками запорозькими і так себе далі звали, вернувши на Україну. Друга причина такої назви українських гетьманів в тім, що з найславніших гетьманів України, Сагайдачний і Хмельницький прийшли гетьманувати на Україні — з Запорожа. Сагайдачний вславив ся зразу як отаман козаків запорозьких, а відтак доперва прийшовши на Україну став гетьманом всіх козаків українських. Хмельницького гетьманом України

вибрали на Запорожжю козаки запорозькі і ті козаки українські, що тоді були на Запорожжю. І з пізніших гетьманів українських не один прийшов на гетьманство вславившись насамперед на Запорожжю. Тому, як також з дриничи, що кожний гетьман України бажав собі, щоби запорозькі козаки були в згоді з українськими і також шанували його слово гетьманське, а Запорожці дуже часто домогали ся, щоби і вони мали слово при виборі гетьмана українських козаків, гетьмани України писали себе гетьманами всего війська запорозького.

В дійсности український гетьман не мав ніякої власти над Запорожцем і Запорожцями. Найстаршим над Запорожцями і Запорожцем був отаман вибираний в Січі самими Запорожцями. Він звався отаманом кошовим, або коротко „кошовим“. Гетьман України мав свою старшину, що правила всім козацтвом українським і, опісля, цілою Україною, а запорозьким козацтвом і всею землею Запорожців правила разом з кошовим отаманом окрема запорозька старшина, вибирана, так само як кошовий отаман самими Запорожцями в Січі.

Найліпшим доказом, що „гетьман всего війська запорозького“ був на Україні лише почетним титулом, а не давав гетьманові ніякої власти ні на Запорожжю ні над самими Запорожцями, є се, що Запорожці нераз протестували проти такого титулу. Запорожці не противились такому титулові тільки тоді, коли годили ся на політику українського гетьмана і коли вони самі з власної волі, помагаючи йому в війні, давали йому своє військо. Так, приміром, було тоді, коли Хмельницький розпочав повстанє українського козацтва проти Польщі, або коли Мазепа рішив ся на повстанє проти Росії. Як Запорожцям, котрі все опікувались Україною, не подобалось газдованє гетьмана на Україні, або як гетьман України мішавсь в справі Запорожа

народів, добули собі під Яміяно тривку славу.

Артилерія соперничає з піхотою в хоробрости. Підпоручник артилерії архикнязь Леопольд з громадкою канонірів прилучився до одного полку піхоти, взяв участь в приступі в передній лінії і привів як добичку два італійські машинні карабіни. Летуни не тільки доставляють цінних відомостей про положене неприятеля, але також у всіх фазах боротьби з посвятою допомагають артилерії і піхоті. Військо на самоходах серед найсильнішого італійського огню днем і ночью довозить воєний матеріал зараз за передніми лініями.

Число бранців, полонених від 23 с. м. на височині Красу, збільшило ся на 250 офіцерів і більше як 7.000 жовнів. Загалом від початку десятої битви над Сочою взято в неволю неранених Італійців більше як 13.000. Одним з найважливіших умов побідної оборони є обильне вивізоване оборонця гарматами, машинними карабінами, амуніцією і технічним матеріалом. Коли неприятелю протягом 16. днів не повело ся досягнути користі, котрі би в якій небудь мірі були рішучі, то велику заслугу в тім мають тисячі мушин і жінок, що у військових робітах в глибині краю сповняють в патріотичнім дусі тяжку і рішучу для армії працю. Тривка вдячність вітчизни буде їм запевнена.

(28.5) Бої над Сочою вчора рано значно полекшали. На північ від долини Віпави бої обмежили ся до оболітного гарматного огню.

На височині Красу італійський наступ по остатніх днях горячих боїв розділив ся на окремі наступи, місцем і часом незалежні від себе. Два такі наступи, досить значної сили, відперто вчора коло Яміяно. Нині рано неприятель в тій самій області трикратно повторив пробу повалення наших ліній, Хоробрі стрільці добровольці в Сирії і Береже відперли його, при чім марборський батальон полонив 6 офіцерів і 300 жовнів і здооув два машинні карабіни.

Італійські коломи, які в тім самім часі рушили до бою під Костаневіцою, зломано огнем наших батарей.

Всі звіди й відомости годять ся в тім, що кроваві втрати неприятеля сим разом богато переважують жертви попередніх битв над Сочою. Терен перед нашими становищами встелений італійськими трупами.

проти волі Запорожців, то тоді зарас протестували проти титулу „гетьман войска запорозького“ питаючи його: „яким правом ти так звеш себе, коли тебе Запорожці не вибирали, ані не маеш над Запорожем і Запорожцями ніякої влади ні сили?“

Титул: „гетьман войска запорозького“ мав для гетьмана України таку вартість, яку має взагалі всякий гоноровий титул. Такі самі титули маємо і нині. В Австрії маємо безліч „гофратів“, себто дорадників цісарського двора, хоч цісарський двір ніколи їх о пораді не питає. Цісар Австрії підписуєть ся королем Брусалиму, великим князем Тоскани і т. д., хоч в Єрусалимі, ні в Тоскані ніякої влади не має.

Титул Запорожця був взагалі так почетний, що при самім кінці життя Запорожца, коли то Росія і на тім клаптику вільної української землі станула своєю ногою, то російські магнати і великі генерали просили Січовиків, щоби вони їх приписували до Запорожців. В той спосіб ті панове, хоч не були Запорожцями ані навіть козаками, були горді, що їм позволено зватись „запорозьким козаком“. Таким почетним Запорожцем був, приміром, князь Патьомкін.

Військо українських козаків було поділене на полки, а на чолі кожного полку був полковник з полковою старшиною. Кождий полк рекрутував ся головно з одного повіту, котрий також звався полком. Таким полком повітом рядив полковник зі старшиною військового полку.

На Запорожу було цілком инакше. Запорозькі козаки були поділені на куріні. Кождий курінь мав власну курінну старшину. Готові до воєнних походів запорозькі козаки сиділи в Січі куріннями, кождий курінь в окремій касарні, що також звалась курінем. З розсіяних поза Січю по цілім Запорожу козаків, (сиднів, гніздюків) кождий належав до

На фронті в Каринтії й Тироли не стадо ся нічого важного.

Звіт німецького генерального штабу.

На сході.

(22/5) Положене незмінене.

Македонський фронт: Між озером Пресна і Черною по обох берегах Вардара і над Струмою неприятельська артилерія знова виявила більшу діяльність, як в попередніх днях.

(23/5) Сильним винищуючим огнем відповідали ми на огонь російської артилерії, що відзивала ся на кількох відтинках.

На македонському фронті при бурі і дощі була незначна боева діяльність.

(24/5) На численних місцях фронту віджила боева діяльність. На схід від Тукум (недалеко побережа балтійського моря) прогнано російських звідунів.

Македонський фронт: Не було зовсім важніших подій.

(25/5) На східнім терені війни і на македонському фронті положене не змінило ся.

(26/5) Між Двиною і Березиною, як також від залізничі Золочів — Тернопіль аж за Підкарпатіє і в гранічних горах Молдавії при чистім повітрі огнева діяльність була значнійша, чим звичайно.

Македонський фронт: Не зайшло нічого нового.

(27/5) На східнім боєвищі і на македонському фронті при змінній огневій діяльності в подинних відтинках не було значніших воєнних операцій.

(28/5) На східнім терені війни і на македонському фронті положене не змінило ся.

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА НАРОДНИЙ ФОНД

Датки належить відсилати під адресою: **Кривий Союз Кредитовий у Львові, Ринок ч. 10, на виладивову пнижочку, ч. 1000 в дописною „Народний Фонд“.**

котрогось куріня в Січі. Як гніздюк приходив до Січі, то ішов до своєї курінної касарні, а як прилучав ся воєнного походу січового гарнізону, то ішов під команду отамана свого куріня.

Запорозький край не був поділений на куріні, як приміром, Україна на полки. Також курінні старшини не мали ніякої влади над повітами (паланками) Запорожца, як приміром, над українськими повітами (полками) старши на українських полків. Повіти Запорожца звались паланками, котримі правилами паланочні полковники з паланочними старшинами.

Між самими козаками Запорожца а козаками України була така різниця, що на Запорожу не було иншого народу як лише козацький. Все населене Запорожца було козаче, весь нарід Запорожца був козацьким війском, инакше, запорозьке козацтво було узброєним, до воєнного походу все готовим народом. На Україні було инакше. На Україні козацтво було тільки одним зі суспільних станів, так як одним зі станів був стан шляхоцький, або стан хлопський, або стан міщанський. Запорожце було вільною державою, якою правила запорозька, самими Запорожцями вибрана старшина. Україна була провінцією польської держави. Супроти того запорозькі козаки були повними і рівноправними горожанами власної запорозької держави, а козаки України були підданими польського короля. Через ту послідну різницю що инше була війна одних козаків з Польщею, а що инше війна других. Коли проти себе стояли Польща і Запорожце, то се була війна, бо били ся війска двох, від себе незалежних держав. Коли ж проти Польщі станули козаки України, то се був бунт або повстане українських козаків проти Польщі, бо українські козаки були підданими короля польського.

(Конець буде).

Зі світа.

Австрія.

Парляментарне жите в Австрії віджило на ново. Скликаний по трох роках перерви австрійський парламент зачав радити в середу 30. мая с. р. В хвилі, коли се пишемо, не маємо ще вістий з парламенту і тому подамо їх доперва в слідуючім числі. Першого дня буде тільки отворене і короткі промови провідників поодиноких клубів посольських. Між иншими має бути заява від Української Парляментарної Репрезентації, яка спротивить ся іменем українського народу відокремленю Галичини, натомість буде домогати ся поділу Галичини і утвореня в Австрії окремого українського коронного краю. В четвер 31. мая с. р. цісар Карло зложить в Бургу в присутности всіх послів і членів палати панів присягу на конституцію, почім доперва розпочнуть ся правильні наради парламенту, де наші послы по раз перший в часі сеї великої війни будуть мати нагоду піднести безпримірні кривди українського народу в Австрії і домогати ся їх усуненя.

З причини, що правительство не хотіло без парламенту перевести відокремленя Галичини, як того домогали ся Поляки і взагалі відложило на бік справу відокремленя, повстало серед польських послів велике огірчене на Австрію, на сю як раз Австрію, котра Полякам дала власть в руки. Польські послы відгрожують ся австрійським міністрам, а польський міністер д. р. Бобжинський хоче навіть уступити. Таке поступоване Поляків — се звичайне киване пальцем в чоботі, бо Поляки своїх погроз не виконають, знаючи, що коли би правительство відмовило їм попертя в східній Галичині, то упало би і їх пановане над українським народом.

В австрійським парламенті має бути також велика маніфестація за миром.

Угорщина.

На Угорщині уступив президент міністрів граф Тіса разом з всіми міністрами, а то длятого, що не хотів допустити до розширення виборчих прав на широкі народні верстви. З упадком Тіси упав послідний чоловік в монархії, котрий ворожо відносив ся до народних прав, з окрема до немадьярських народів і був пострахом для цілої монархії. Цісар Карло прикликає тепер до Відня ріжних угорських політиків і веде з ними наради, котрі мають довести до того, що невдовзі буде іменоване нове угорське правительство. Важну ролю в переговорах відграв архикнязь Йосиф, котрий можливо сам стане президентом міністрів, або навіть так званім палатином себто заступником короля.

Росія.

Відносини внутрішні Росії ще доси не упорядковані. До правительства вступило вправді кількох найвидніших провідників робітничих, а міністром війни став звівний загално і люблений робітниками і жовнірами адвокат Керенський, головний творець революції, але се не дуже причинило ся до правди відносин. Нелад в армії триває дальше і се є одинокою причиною, що Москалі доси не розпочали офензивни і тихо сидять на фронті. У внутрі держави ріжні гурти і партії взаємно себе поборюють, селяни забирають самовільно панську землю, а робітники не хотять робити у фабриках. На тім терпить витвір средств пожити і виріб муніції, що в дальшій мірі спричинить голод по містах і повний застій воєнних ділянь на фронті та примусить теперішнє правительство, котре пре до дальшого веденя війни, до того, що скоро рішить ся заключити мир.

НОВИНИ.

Звільнене 51 і 52 літних. Цісар Карло видав такий приказ: Приказую, щоби особи покликани до служби в загальнім ополченю, уроджені в рр. 1865 і 1866, о скільки самі не просять о дальше полишене їх в чинній

військовій службі, з виїмком гажистів в стані супочинку і позаслужбовім стані, як також тих, що належать до корпорацій, обов'язаних до служби в загальнім ополченні, відслано якнайскорше, найпізніше до 30. червня 1917 р. на відпустку. Особи з тих річників, котрі через добровільний асентерунок вступили до спільної армії (військової маринарки) і краєвих оборон на час війни, як і ті, що на той час окремо зобов'язалися до служби воєнних чинитьб, не входять в рахунок до тих відпусток.

Справа повороту галицьких виселенців. Російський дневник „День“ з дня 13. (26.) цвітня в телеграмі з Києва подає: Відбулася нарада комісії Союзу земств у справі повороту галицьких виселенців до їх попередніх місць побуту. В нараді брав участь також новоіменований комісар для Галичини й Буковини Дмитро Дорошенко. Представник жидівського „Комітету для жертв війни“ підніс, що для переважної більшості виселенців нема куди вертати, бо доми зруйновані до підстав, а у збережених припалком будинках нема дахів, вікон і дверей. На нараді виявилось, що число виселенців з Галичини, які тепер розсіяні скрізь по Росії, досягає числа двайцять п'ять тисячів людей, втім околя тисячу жидів. Нарада признала необхідним поставити на чергу питання про організацію помочи виселенцям при їх поверті як у дорозі, так і на місці їх поселення. По довгій обмінній думці постановлено сформулювати окрему комісію для справ повороту виселенців.

Новий генерал губернатор зайнятої Галичини і Буковини в Петрограді. Іменований тимчасовим правительством комісарем для Галичини й Буковини з правами генерал-губернатора свідомий український патріот і діяч Дмитро Дорошенко відвідав міністра президента кн. Львова і бувшого міністра загран. справ Мілюкова. Розмова обернула ся коло задуманої ним реформи адміністрації в зайнятих областях та коло повернення населенню належних йому прав в органах самоуправи, в суді і церкві. Всі пляни нового генерал-губернатора не зустріли ніяких замітків зі сторони міністрів. Переслідуване Українців в зайнятій Галичині і Буковині не тільки тепер зовсім устало, але в додатку знаходять вони поміч у нового генерал-губернатора.

Наші галицькі газети в Києві. До редакції „Діла“ дістало ся три числа київської „Нової Ради“, а саме ч. 28. з 2 (15) мая, ч. 29. з 3. (16) мая і ч. 32 з 6 (19.) мая, а також „Кієвська Мысль“, ч. 114 з 5. (18.) мая. Як на теперішні відносини, містять вони найновіші вісті, бо всего з перед 10 днів в ч. 29. „Нової Ради“ знаходимо також відомости з сего боку кордону, а саме про „українські часописи в Австрії“ „Діло“, „Українське Слово“ і „Свобода“ з поданем імені-начальних редакторів і адрес редакцій, з чого виходить, що ті часописи бачили в Києві. З українських київських газет псдамо найновіші вісті про теперішнє житє на Україні.

Митрополит Шептицький править папаниду по Іванови Франкови Київська „Нова Рада“ в ч. 32 з 6. (19.) мая доносить: У вівторок, 22. н. ст. мая в старому костелі о 4. годині дня відбув ся папанида по І. Франкови, яку відпривить митрополит гр. Шептицький вкупі з уніятським духовенством.

Від митрополита графа Андрія Шептицького одержав посол д. р. Евген Олесницький 25. мая с. р. отсю картку: Петроград дня 10. ст. ст. цвітня 1917. Найдорожший Пане Посол! Картка Ваша з 24. грудня, яку я тут тому кілька днів дістаю, зворушила ціле моє серце. Не може то бути, щоби ми не побачили ся, щоби ми ще разом не працювали. Усильно Бога прошу о Ваше здоров'є. Я освободжений і 15. ст. ст. марта приїхав тут, та на другий день тяжко захорував — інфлюєнца, плевритіс — з дуже високою температурою. Перележав три тижні. Тепер всгаю і поводи до сил вертаю. Маю позволене виїхати. Не думаю щоби се було можливе скорше, як за 6 неділь. Всі наші вертають. Слава Богу за все. — Андрей.

Відпустки для інвалідів господарів. Військові команди як також команда кріпости

в Кракові можуть давати гажистам і мужві інвалідам відпустки для довершення господарських і лісних робіт. Крім та мимо тої відпустки можуть вони користати протягом біжучого року також і з иншої відпустки (прим. для оброблення поля, дязібрання плодів в жнива), однак один і той сам покликаний не може з 1917 р. одержати всіх відпусток разом на час довший як два місяці. Услівя таких відпусток є: стан інвалідів мусить бути такий, що дозволяє на відпустку, їх задача (лічене, приготоване до якогось звания) через відпустку не потерпить, вони домагають ся відпустки і належать до якогось господарського стану (власники землі, наємці, урядники, робітники і т. д.) та можуть мимо своєї недуги дійсно в своїм господарстві працювати. З відпусток не можуть тому користати сі інваліди, яких лічене мусило би перервати ся через відпустку або сі, що не можуть вже віддавати ся свому давчому господарському званню та приготовляють ся ізза сего до иншого звания.

Дирекція приватної української гімназії з правом прилюдности в Долині подає до відома, що іспити приватистів і приватисток відбудуть ся дня 26. і 27. червня. Зголошувати ся до іспиту найдалше до дня 15. червня. Вступні іспити до 1. кл. гімназії відбудуть ся перед феріями 28. червня, по феріях 1. вересня. Вступні іспити до висших класів гімназії відбудуть ся по феріях 3. і 14. вересня. Підчас ферій буде уладжений двомісячний підготовний курс. Оскільки ученики в час зголосять ся, то зможуть на час тривання сего курсу за невеликою оплатою знайти приміщенє і харч в місцевій бурсі. О потрібні перепустки і пашпорти належить вже тепер вносити подана до властивих військових і цивільних властей. Виділ Українського Педагогічного Кружка в Долині, ідучи за покликком Головної Управи Українського Товариства Педагогічного у Львові, рішив на засіданню дня 22 мая с. р. оснувати по шкільних феріях підготовний курс до учительського семінаря, о скільки на сей курс зголосять ся бодай 15 кандидатів чи кандидаток. Умови прийняті: що найменше укінчений 14 ий рік життя, аредложено лікарського свідоцтва фізичного узаібненя і відповідне наукове підготованє. Оплата за науку, від якої нікого не буде звільняти ся, буде вносити місячно 20 К. Близші поясненя уділяє дирекція гімназії.

Звільненє від літньої науки в школі. Краєва Рада Шкільна видала до дирекцій всіх гімназій, учительських семінарів, торговельних і промислових шкіл обіжників, яким поручаєть ся упривам тих шкіл, щоби, починаючи від 10. червня с. р. звільнено від науки учеників і учениць, котрих родичі або домашній надзір обявлять намір вчаснійшого виїзду з даної місцевости на ферії. Класифікація таких учеників відбудеть ся в нормальнім речинні.

Безплатне писанє листів. Релігійно гуманітарна Секція Тов. „Союз Українок“ у Львові отворила з днем 1. червня с. р. безплатне кореспонденційне бюро для тих, що мають своєчів в полоні, або при війську, а не уміють самі до них написати. Бюро буде міститись в комнатах Комітету для виселенців при ул. Бляхарській ч. 9. I. пов. (будинок Ставропігії, побіч Волоської церкви), а урядувати будуть пані щоденно від год. 10—1 в полудне з виїмком неділь і свят. Просимо дуже доколичних Всч. Отців духовних і світську інтелігенцію, щоби зволили подати отсе до відома інтересованим та заохотили їх до користаня з наших услуг. За Секцію Тов. „Союз Українок“ С. Лицинякова.

Допуст Божий. В римо кат. Зелені Свята в Возкові, львівського повіту, в костелі при першій причастю одной жінки, що перейшла з греко кат. на римо кат., обряд, займив ся вельон на голові відступниці. В парохії зробило се глибоке вражінє: вважають се за допуст Божий на знак, що Господь Бог прогнівав ся на діткнену за відступленє від свого обряду. Ціла пригода скінчила ся без жертв в людях і тільки на каліцтві сеї, що покинула свій рідний обряд.

„Сільський Господар“ у Львові комуникує: Новий розпорядок про зменшенє пайки муки і хліба. На основі розпорядку уряду для проживлення населеня з 12 мая с. р. обов'язують від 15. мая с. р. слідуєчі поста

нови що-до пайок хліба і муки: Від тепер призначуєть ся на одну особу 200 грамів муки денно (1400 гр. тижнево). Особи, що тяжко працюють, будуть одержували 300 гр. на день (2.100 гр. тижнево). О скільки ходити о хліб, то 5 гр. муки буде числити ся за 7 гр. хліба, доки краєва політична злєсть инакше не зарядить. Уряд для проживлення від часу до часу буде рішати відповідно до скількості засобів, яку найвисшу скількість муки і хліба денно можна буде дістати на основі відтинка хліб, мучної карти. В місцевостях, в яких нема таких карт, мають власти вважати, щоби ніхто не зживив більше мучних продуктів, як в новім розпорядку сказано. Постанови сего нозого розпорядку не відносять ся до осіб, що дуже тяжко працюють в гірництві та промислі. Самостійні рільні господарі можуть призначити для себе, своєї родини, служби і робітників, яким дають харч, не більше як 250 грамів збіжжя денно, а для дуже тяжко працюючих 300 гр. денно.

В справі плянованого занятя меду. Уряд виживлення населеня у Відні наміряє заусловити приділ денатурованого цукру для підкормлюваня пчіл з обов'язаня пасічників, що вони деяку часть зібраного меду віддадуть по уставовленій урядом ціні сему урядови, зглядно иншій інституції, яку уряд вкаже. Щоби мати змогу заявити ся перед урядом виживлення населеня згідно з інтересом пасічників Краєзе т во господарське „Сільський Господар“ у Львові просить вічливо українських пасічників о надісланє їх гадки, дотично висше наведеної справи, опертої як на вчаснім досвіді, так і на знанню відносин найблизшої околиці. Подрібно розходить ся тут: 1) Чи і в якій мірі є вказаням і бажаням, щоби для добути денатурованого цукру для пчіл пасічники обявлявали ся до відступленя деякої скількості меду урядови по ціні ним виставленій? 2) Кілько кг. меду з одного пня? 3) По якій ціні продавано: а) добірний мід (з еспарзети, липи, акації, овочів, шведської конюшини) перед війною за 1 кг. а тепер в часі війни? (подати як ціни поступенно зростали), б) другоклясний мід (з гречки, ріпаку, вересів, медяної пади) перед війною за 1 кг., а в часі війни за 1 кг. 4) Умотивувати причини ріжниць цін меду перед війною а тепер. 5) Інші уваги необияті тими питаннями. Відповіди просить ся можливо скоро поручено надіслати на адресу товариства — „Сільський Господар“ у Львові, ул. Зіморовича ч. 20.

Конюшина поживою для людей. До нової максимальної тарифи на ціни предметів поживи, яка обявляє від 23 мая с. р. вставлено як новий предмет поживи конюшину, якої ціна вносивть 24 сот. за 1 кг. До си їли конюшину коні і худоба, тепер в часі війни будуть їсти і люди, розумієть ся варену.

Тростина як паша. Уряд для виживлення людности подає нам отсей комуникат: Дуже доброю пашою для кормлення безрог є мука з молодої тростини. Найвідповіднійшою порою до зжинаня тростини се час перед її розцвітом, себ-то по сінокосах а перед жнивами. Тростину треба стинати близько коло коріня а опісля сушити її на вездусі і сонці, перекладати її від часу до часу, щоби уся добре висушила ся. Коли би впав дощ, то сушенє треба почати на ново. Листків не відріувати, а сушити їх разом. Зовсім суху тростину треба відтак повязати в околоті грубости чоловіка і поскладати їх в стирти так, щоби дощ стікав вздовж стирти і вода не заходила до околотів. Стирги прикрити менше вартним матеріялом. Відділ для пашних сурогатів при Уряді для виживлення (Erstzukunftabteilung, Wien, I Trattnerhof 1) купує по користних цінах молоду, засушену тростину і муку з неї.

Жидівське панованє в Польщі. Польські часописі нарікають на те, що в деяких містах Польського Королівства заводять ся „rzędy żydowskie“. І так в Бендзіні, де міська рада складаєть ся з самих жидів, управа міста рішила видавати всякі публичні оповіщеня і в жидівським жаргоні. В Токолові рада міська складаєть ся з 4 жидів 2 християн а жидівську школу признаво публичною, з тим, що її учителі будуть побирати свої платні з міських фондів.

Полонені Мескалі як палі. З Куф-

штайну в Тироли доносять, що перед 3 тижнями один з недалеких дворів унав жертвою пожеги. Доходження вказували на підпал і підозрінє впало вже тоді на одного полоненого Москаля, який працював в дворі як наймит, але властители спаленого двора зложили добре свідство й оборонили Москаля від об'являючої провини. Полонений перейшов на сусідний двір, де незадовго вибухнув пожега і також показали ся сліди підпалу. Тепер скрипило ся підозрінє проти полоненого Москаля й його та ще одного полоненого, який також служив в дворі, увязнили. Доходження вказали, що то Москалі підпалювали фільварки, щоби знищити поживу і худобу та в сей спосіб нанести шкоду нашій оружній силі. Про подібні случаи доносять з Німеччини.

Масові зголошення російських дезертирів. Київські дневники доносять на основі урядових військових звітів, що в другій половині марта почали зголошувати ся до київської військової комісії дезертири і особи, які досі вспіли ухилити ся від військової служби. Денно зголошуєть ся по 100 до 150 таких осіб. Переважно се жида, з яких багато ховало ся перед війском вже від кількох літ. Мало хто з них має особисті документи, що спричиняє великі труднощі в означеню особи. Порішено, щоби війскові комісарі старали ся скоро означити особисті дати тих, які зголошують ся, щоби до армії не попадали швіони.

Царська фамілія. Цар Микола II, цариця і вел. князь престолонаслідник Алексій находять ся все ще в Царськ'м Селі, але будуть на певно перевезені до Петропавлівської кріпости, як лише усуне ся переповнені увязнених, яке лише до часу тут панує і коли для бувшої царської сім'ї зладить ся потрібне поміщенє. Царицю матір, Марію Теодоровну, перевезли під сторожею комісаря думи на її власне жаданє на Алі Тодорні Кримі, де хоче вона приготувити ся до вступленя в монастир монахині св. Володимира в Київі. В Алі Тодорні живе також вел. княжна Ольга Александровна, сестра Миколи II, і розведена жінка князя Ольденбургського та вел. князь Александер Михайлович. Так само помістили на Кримі вел. князя Павла Александровича (в Дюльвері) і Миколу Миколаєвича, начального вождя (з Чаїрі). Бувший нач. вожд займаєть ся тим, що списує свої спомини, які мають висвітлити передо всім добу правління послідного російського царя Миколи II. Належні до царя посілости на Кримі, Лівадія і Масандра проголошено як державну власність вони мають бути обернені на місяць відпочинку для хорих офіцерів, жовнірів і робітників.

Красивий адвокат і оборонець в кримінальних справах

Д-р Степан Баран

у Львові, Ринок ч. 10. дім Провісвіт, I. поверх

приймає справи кримінальні, цивільні, виготовляє представлення до повітових комісій кримінальних, вносить жалоби до адміністративного трибуналу, виготовляє просьби о урлоп для жовнірів і взагалі помагає всі справи, які входять в круг адвокатської канцелярії.

„Отець Дудикевич і його діти“.

Під таким наголовком помістив великий російський дневник „Р'чь“ з дня 20 VIII. (2. IX.) 1916 року допись А. Леонова з Ростова над Доном про діяльність д-ра Володимира Дудикевича, звісного правдника галицьких москвофілів, що перед війною втік до Росії, а в часі московського наїзду пробував у Львові, де причинив ся до того, що тодішні російські власти безмежно переслідували всіх Українців в Галичині. З відходом Москалів з Львова Дудикевич виїхав знова до Росії і опинив ся в Ростові над Доном, де за російські гроші мав опікувати ся галицькими в'їзцями — головно москвофілами. В сій статі обговорено нібито опіку Дудикевича над нещасливими Галичанами, що по

волі, або по неволі переселили ся в часі світової війни до Росії та опинили ся в Ростові під назвою „галичань-б'їженцевь“. Передаємо згадану допись без ніяких заміток, бо вона сама про себе найкраще говорить:

„До Ростова прибув генерал майор Брилін, щоби перевірити діяльність „Народного Сов'їта Прикарпатской Руси“, який опікував ся, удержував і кормив за гроші російського уряду 4000 „галичань б'їженцевь“. Хочемо вірити, що ся ревізія буде сценою під занавісу пєси, яку відіграє голова совіта, п. Дудикевич, герой, народний трибун, отець-милостивець в супроводі плачів, жалоб, благань, сліз, спричинених голодом кількох тисячок невинних жертв. Дудикевич — се дійсний герой. Високого росту, з величезною, широкою, сивою бородою, з лицем володаря із неповоротними, повними достоїнства рухами, з повільною переконуючою мовою. У него звичай говорити, по змові, як найкраще. Дудикевич — „москвофіл“ і він певний, що під десницею графа Бобринського і товаришів українське питанє порішить ся в найліпший спосіб. Тому він все бездіником (він ніколи не говорить, він все вголошує промови) виключно по „руски“. Але се не легко для чоловіка, що ціле житє пережив з сепаратично мазепинським українським язиком і тому він для кожної фрази старанно добирає московських слів. Однак старанність не помагає і промову найгорячішого з поміж москвофілів перебе нераз нелегальним, „халацьким“ словом.

Вірність Дудикевича оцінено і визначний галицький поклонник націоналістів дістав передовсім одноразово 100 тисяч рублів, а опісля протягом року понад 60 тисяч рублів що місяця на безконтрольне уладженє, що урядово називано оказанєм помочи для „галичань б'їженцевь“. Вислідам сеї помочи я приглядаю ся поперек року.

Дудикевич жив зі світою в прегарнім готелю, їздив залізницею виключно першою класою, його кабінета в канцелярії „Сов'їта Прикарпатской Руси“ мігби позавидувати високий достойник. Величавий стіл, цінні прибори до писання, доповнені артистичними прикрасами і кількох людий прислуги, що мали окреме порученє, не допускати перед світлі очі Дудикевича нікого з Галичан, що приходили з просьбами.

Дудикевич називав „галичань-б'їженцевь“ своїми дітьми; жило ся тим „дітям“ в „папаші“, що розкошував, як описано в кізках з житя.

Велика більшість Галичан, що прибули до Ростова, селяни, на яких призначено з державних грошей через „Сов'їт Прикарпатской Руси“ по шість рублів місячно на душу. А сто тисяч одноразової підмоги передано Дудикевичеві на уладженє „общезитій“ спільних мешкань та на закупно для Галичан ліжок і прикривл. Я бачив ті спільні мешканя кілька разів у різні пори року. Всі вони подібні до себе і всі однаково страшні. Найгірші вони на кізках. Ізвозчик покинув мене в половині дороги.

— Далше їхати годі, кінь не доведе.

„Куди не в'їзєє кінь, там живуть і ззідси ходять у город сотні людий недужих, голодних, з нещасливими, замореними дітьми“.

Я рішив пом'ятти ся силами з конем. Чорне, болотне озеро з величезними, отвертими дірами, слідами, куди переходили людий. Біла стіна ховка, липка стежочка, з якої зісвигнеш ся, бо вона спадиста. Дімкі всі такі, як у знаменитих „руських Голодовкахъ и Недождовкахъ“, низенькі, закопчені, що подали ся на боки з вибитими шибамі вікон та з подібравленими кривлями.

— Де туг „б'їженцы“? (збігці).

— Ось тут, ось тут — кричить кілька голосів разом і махають руками, щоби я вийшов на подвірє.

На сходках стрінуло мене населенє дімка. Богато жінок з дітьми при грулях на руках, а докола цілий гурток старших дітій. Входимо у хату. Довжина цілого поміщеня сім аршинів, ширина п'ять, а висота, не скажу точно, знаю тільки, що лячно було виступувати ся, бо здавало ся, що вдару ся головою о стелю. В тім нужденнім гнізді коротали дні свого житя чотири родини, разом двайцять двоє душ. Ліжка ані одного. Для сну служило немисливо брудне лахміте на мокрій, та ще бруднійшій долівці. В дій-

сноєтн се лахміте уживано також за стілі, бо на ціле, спільне мешканє, уладженє Дудикевичем для своїх „дітій“, була всего одного деревляна лавка. Я прийшов в саму пору, бо Галичани збирали ся обідати. На долівку поставлено миску з мутно брудною, густою, але горячою юшкою.

— Що варили?

— Фунт муки, фунт капусти і воду.

— Се на всіх.

— А пайки?

— Пайки! У нас тут вже по три місяці ні один копійки не дістав. Щодня рано ходимо до контори. Туди чотири версти, а все надармо. Може ви, пане, ревізором? Ми вам жалобу напишемо.

Стало душно. Я вийшов. До воріт, згинаючись під тягаром повного ведра води, зближала ся молода дівчина, боса, в легкій, перкалевій одежі, а коли вітер піднімав спідницю, видно було, що на ній нема біля. Худа як тїнь, в лиці ані каплі крови, очі горячкосо світять.

— Що ти недужа?

— Була хора, в больниці лежала. Мала тиф. Дві неділі, як виписала ся.

— А пайки дістала?

— Дівчина заперечила тільки у відповідь головою.

— Місцевий комітет „земського союзу“ заявив Дудикевичеві, що в'їзєє на себе журбу про Галичан Москвофіл ненадійно завважав в тім желанє, лишити Українців незалежності і відказав ся. Розумієть ся, що з передачею „земському союзови“ журби про галичан, треба було також передати гроші, які на них виплачувано. А такі обставини можуть зневолити патріота, щоби кинув ся в саме пекло революції. Тоді впорядчики донсько кубанського комітету „всероссийского земского союзу“ отворили кілька „столових“ в райнах побуту Галичан і почали кормити нещасливих на свій кошт. Так само треба було зробити з ученицями, дівчатами, яких Дудикевич умістив в домі, без отопленя, без ліжок і буквально без столів та крісел. Дівчата прокормлювали ся тільки хлібом і квітком, який приносили собі з найближшої чайні.

Не менше солово жило ся ученикам хлопцям. Їх в Ростові кілька соток в літах від початкової школи до вповні зрілих студентів. Богато втікало на робітників до фабрик, інші збирали милостиню, а одного ученика гімназії навіть судили за те, що він хотів продати на ринку казньонне простирало.

— Коби хоч пів рубля на хліб дістати!

Обурили ся в газетах, заворушила ся суспільність, долетіла філя поголосоць і обвинєнь „Сов'їта Прикарпатской Руси“ в розтраті грошей до центра. Приїхав перший ревізор, дипломатичний урядник при графі Бобринськ'м, Ольферев. Познайомив ся з Дудикевичем і, розумієть ся, був ним очарований. Скоро тільки дістав від Дудикевича ним самим уложений звіт про діяльність совіта, відїхав з поворотом, щоби взяти в оборону „отца“ Галичан перед всякими замітани. Таке заявив Ольферев відпоручникам місцевих газет. Все ж таки туча хоч трохи очистила атмосферу. Положенє Галичан уліпшено. Дітій приділено до шкіл, дорослі дістали поміч, як йшли на роботи, недужих поміщено при лязаретах. Однак сей порядок не тривав довго. Небаром все пішло давним ладом і Галичани приходили товпами до всіх державних і суспільних організацій, щоби пожалувати ся на свою біду і просити помочи.

Тепер приїхав другий ревізор. Можлива річ, що йому вкінці поталанить дізнати ся правду і чотири тисячі Галичан відоткнуть остаточно свободно. Можлива річ, що генерал Бриклін увільнить їх від „отця“.

Переклав К. С.

Від Редакції: Часописи доносять, що Дудикевича російські власти поставили перед суд за його великі лайдацтва і за крадіж грошей призначених для збігців.

Володимир Хронович.

Зі збірки: На ріднім полі.

Іду селом.

Іду селом. Десь біля хати
Зробили хлопці кружельце
І крутять ся, а бідна мати
В саді коровочку пасе.

Нема кому. Десь у stodолі
Зібрались старші смаркачі
І грають в фербля, а на полі
Дідуньо стогне при плузі.

В громадськім домі, мов на вічу
Жде люд на хлібові картки
І стогне тяжко, бо вже тричі
Післав їх війт вже в дураки.

В Ханиній корчмі пусто нині,
А йнакше було тут колись!
Що-ж, нині літрової флящини
І сам би чорт не доплативсь.

Так само пусто нині в школі,
А дітий вулиця учить
І тішить ся, що пан у полі
Віддав в опіку їй свій цвіт.

Зразу Москаль лавки, мов шмате
В пошані викинув на двір,
А в осени їх став рубати,
Та ними грів собі хутір.

І всюди, веюди ріжнородність,
Як кажуть люди „чортів рай“,
В селі порядки новомодні,
А в хаті пужда, аж по край.

1917 р.

**Новий спосіб підписування
VI. воєнної позички**

(Комунікат.)

Ц. к. австр. військовий фонд вдів і сиріт,
що стоїть під Найвисшим Протекторатом
його Ціс. Кор. Апостольської Величності Ці-

саря Карла I. і її Ціс. і Кор. Апостольської
Величності Цісареві Зити, ввів нову фор-
му підписки VI. воєнної позички, а іменно
підписку через забезпечення. Основи сеї під-
писки є такі:

Обезпечити можна кожду особу в віці
18 до 55 років без лікарських оглядин на
500 до 4000 К в паперах VI. воєнної позич-
ки на 15 або 20 літ. Хто скінчив 50 літ може
обезпечити ся лиш на 15 літ.

Платить ся при 15 літнім забезпеченю
49 К річно (25 К піврічно, К 12.75 квартал-
но), при 20 літнім забезпеченю 35 К річно
(К 17.85 піврічно, К 9.10 квартално). Ся
премія зменшуєть ся до пятого року на К
47.25, чи К 33.96 річно і не може бути в
дальших роках висше.

Підписчик одержує полісу, на котру в
разі дожитя 15 чи 10 літ, залежно від того,
як обезпечив ся, дістає обезпечений капітал
в паперах всенної позички. В разі вчасній-
шої смерти обезпеченого дістає сей капітал
держитель поліси.

Коли підписчик заплатив одну або біль-
ше премійних рат, а пізнійше з якої небудь
причини перестає платити, не продають вла-
чені гроші, тільки звертаєть ся підписчкови
відповідну рівновартість в воєнній позичці
або в готівці.

Ся дуже корисна форма обезпеченя на-
даєть ся знаменно до розповсюднення осо-
бливо серед урядників, священників, учителів,
менших купців, ремісників, робітників і т. д.,
а є вона також дуже корисна для селянства.

Крім премії не платить ся ніяких додат-
ків ані побічних належитостей.

Підписка через обезпечення дає всі ко-
ристи субскрипції воєнної позички, а сума
вплат є низша від субскрипційної ціни, бо
ся виносить за 1000 К 920 К, а премія через
20 літ по 35 К отже 700 К, через 15 літ по
49 К отже 735 К. Має підписчик ще сю ко-
ристь, що не мусить платити підписаної суми
на раз. Платить ся в дрібних ратах, а вразі
його вчаснійшої смерти дістає його родина
повну підписану позичку, не платячи даль-
шої премії.

Нехай отже кождий користає з сего
обезпеченя.

Зголошення приймає Краєве Бюро Фонду
у Львові (будинок ц. к. Намісництва), всі ц.
к. уряди податкові та мужі довіря Фонду.

Краєве Бюро дає на бажане всякі пояс-
нення та висилає друки.

Краєве Бюро ц. к. австрійського війско-
вого фонду вдів і сиріт у Львові (будинок
ц. к. Намісництва).

Оголошення.

Що болі голови виступають, се нічо дивного.
В голови є получені нерез мозок не лише всі кінці
нервів, але також кровні начиня ту найгустіше одно
коло другого. Всьо, що дразнить наші нерви, кожда
причина, що викликає фильоване крові, може спричи-
нити в нас біль голови. Тому поручаємо мати все
під рукою усмирюючий біль домовий середник проти
болів голови мило пахучий флюїд з ростинної есенції
з м. „Ельза флюїд“ 12 фляшок сего усуваючого біль-
ліку коштує оплатно лише К. 7.20. Мігреновий олі-
вець, який можна мати все в кишені камізольки, а
який лагодить болі голови, наколи ним потерти чоло,
можна рівнож замовити за К. 1.40. Наколи причиною
болів голови є тяжке травлене або запір, тоді дуже
добре взяти лагідно розвільнюючі, жолудок сиріплю-
ючі рабарбарові пігулки з м. „Ельза-пігулки“ 6 пуде.
лок оплатно К. 5.57. Сі три давно випробовані домо-
ві середники замовити можна лише у антикаря Е. У.
Feller, Stubica, Elsaplatz Nr. 308. (Kroatien). Бліді діти
малокровні дівчата і слабі люди вживають з добрим
успіхом правдивого чищеного печінокового трану з
Лоршом. Особливою прикметою сего трану є те,
що не має він противного запаху та немилого смаку.

Вже вийшли з друку і продає за попередним на-
дісланям грошій Українське педагогічне Товари-
ство у Львові ул. Мохвацького ч. 12.

НАЙНОВІЙШІ

УКРАЇНСЬКІ МОЛИТВЕННИКИ

гарного, догідного французького формату, звиш 226
сторін друку, обширного змісту (моїтви, літургія,
церковні піснї, коляди, акафисти, тропарі, кон-
даки і т. д.).

- I. молитвеник оправлений в півполотно з золоченим
витиском коштує 1 К 20 с.
- II. той сам оправлений цілий в полотно 1 К 50 с.

Менший Молитвеник

(для молодіжи 176 стор. друку).

- I. молитвеник оправлений в півполотно з золоченим
витиском коштує — К 80 с.
- II. той самий оправлений цілий в полотно 1 К 10 с.

До замовлення доплачуєть ся 1 К 20 с. на поchtову
пересилку до 5 кг. ваги. 3—5

УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ У ВІДНІ

Д-р Евген Левицький

має

Адвокатську Канцелярію

де передше. Адреса тана: Herrn Dr. Eugen
Lewyckij, Advokat in Wien VIII. Josefsstädterstras-
se 73 — або: Herrn Dr. Eugen Lewyckij, RAbg.
und Advokat in Wien, I, Parlament.

1—5

КОЖДИЙ що дбає про себе і свою родину
хто хоче сповнити горожанський обовязок супроти держави
повинен **обезпечити ся на жите**, а заразом підписати VI. воєнну позичку **тільки в**

Ц. к. австр. військовім фондї для вдів і сиріт

який получив субскрипцію на VI. воєнну позичку **враз** з обезпеченем на жите для всіх без ріжницї пола від 18 до 55 року житя.
Обезпеченє се уможливує кождому без внімки, а саме **офіцерови, жовнірови, овищеникови, урядникови, купцєви,
ремісникови і денному зарібникови** підписанє VI. воєнної позички при рівночаснім обезпеченю ся на дожите або на випадок
смерти на користь власну, або користь своєї родини.

Без лікарських оглядин.

Сейчасова важність обезпеченя.

Без стемплів і побічних додатків

Найнизша квота обезпеченя К. 500. Найвисша квота обезпеченя К. 4000.

Обезпеченє входить в жите в хвили зголошення субскрипції, зглядно зголошення першої премії, яка є дуже низька. Премія від 1000 корон
виносить на час 20-літний К. 35 річно, на час 15 літний К. 49 без всіх інших коштів. Премії платить ся річно, піврічно, чвертьрічно,
а навіть місячно, так що **при так малім видатку, як 3—4 кор. місячно навіть найбільшій може помочи державі до**
побідного закінченя війни, а рівночасно забезпечити родину. Словияючи отже патріотичний, горожанський обовязок, підписуйте VI. позичку всенну.

Близших інформацій уділяє радо **БЕЗПЛАТНО** наше

Краєве бюро — Львів, ц. к. Намісництво

як також наші уповажені заступники по усіх містах і повітах краю.

СУПЕРФОСФАТ

Томасину, Кайніт і Сірчан амоновий

доставляє
КРАЄВИЙ СОЮЗ

Господарсько-торговельних Спілок
при вул. Зіморовича ч. 20.

так посылками цілогазовими впрост з фабрики як і в менших кількостях зі своїх магазинів у Львові, в Перемишлі при вул. Косцюшки ч. 5. і в Стрию Ринок ч. 6.

Кожде замовлене мусить бути potwierdжене через ц. к. Районову команду а в повітах, в яких нема ще у-ставленіх Районові Команди через ц. к. Старство Успіях продаж висилає ся на жадане відвортно. VI 4-6

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНОГО КРЕДИТУ „ДНІСТЕР“ у ЛЬВОВІ

ул. Руська ч. 20
Телеф. 788.

заснована при Товаристві взаїмних економічних об'єднань „ДНІСТЕР“ в р. 1895 на підставі закону о стоварищеннях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до одвічної висоти уділу.

Цілю Товариства є уділювати кредиту своїм членам різними об'єктами з „Дністри“ від більше літ.

Відсотки від вкладок 3% в рік, без порушення рентного податку.

ВКЛАДКИ

приймає і виплачує Каса Товариства в урядових годинах від 8. до 2. в полудне.

Конт в Почтовій Шкадині 35.827.

Жирова ковто в Австро-угорських Банку.

Щадничі вкладки К 5,327.450

Власний маєток „ 686.383

Уділені позички „ 4,233.603

Канцелярії Товариства отворені вранці в полудне.

I. 11-1

Розрадою у вобнім часі є ЧИТАНЄ цікавих і гарних книжок.

Такі книжки продаємо
по незвичайно дешевих передвоєнних цінах,
а саме:

- Оповідання про Хведона Християнина і про друга його Оврама Жидовина — М. С. Лискова — 20
- Вирід — оповідане Осипа Шпигла — 1-60
- Зільник — поезії Волод. Шашкевича — 40
- З півночі — твори Павла Граба — 40
- Задля хазяйства — оповідане Поганенка — 20
- Не селі — повість Т. Школиченка — 1-30
- Для загального добра — оповідане Михайла Коцюбинського — 40
- Поезії — Осипа Маковей — 40
- Не той став — Іван Левицький — 60
- Дві долі — повість Данила Мордовця — 2-

АДРЕСУВАТИ:
Книгарня Наукового Товариства Шевченка
1-2 Львів, Ринок ч. 10.

ДАРМ - - - КНИЖКИ

ніхто не дає, але лучає ся. Вам нагода за безплатно купити, бо НИЗШЕ як за половину (по цінах мирових) і те тільки до:

1. червня 1917 року

- А. ФРАНС: Боги жадуть крови 2-
- В. Г. ЗЕЛДЕР: Сня фльота, світова повість. Часть I. II. Переклад Д-р М. Лозинський 6-
- М. КОЦЮБІНСЬКИЙ: Листи до Володимир Гнатюка 1-50
- Д-р А. КРИСТЕНЗЕН: З філософії політики переклад Д-р М. Лозинський 1-20
- Б. бр. НОЛЬДЕ: Автономія України в історичного погляду. В перекладі і в передм. М. Залізняк 40
- RUSSICA* розвідки в статі 160
- М. ГИО: Проблеми сучасної естетики. З франц. мови перекл. Д-р Щурат. 1-60
- ЛЕОНІД АНДРЕЄВ: Семеро повішевих, перекл. Д-р В. Сімович 1-
- НАШІ ХРИСТІАНСЬКІ СУСПІЛЬНИКИ 50

Прішу прислати не 17 К. 40 сот. а тільки 7 Корон (сім), а вишлемо усі вичислені книжки.

Замовлені книжки за попереднім надісланем грошей висилаємо того самого дня так на провінцію як і на Feldpost-u. — Порто 80 сот. — Feld. 1-50 (само поштою коштує 1 К). — Поодинокі книжки можна замовляти з 50% опушту, тоді просимо на висилку звичайну долучити 20 с. на поручену 6 с.

ЗАМОВЛЯТИ: „Дешеве Видавництво“
Львів, ул. Бляхарська 18. II п.

Щоб не стати калікою на ціле жите

Коли кому зробила ся гуля або пропуклина в лавинні або низше жолудка, яка може вже подала ся в долину і докучає або спричиняє загальне ослаблене, або ще ні, то нехай собі хорий зараз спровадить бандаж, яким себе виратує та буде могти безпечно жити і працювати здорово тепер вже і на старі літа. Замовляючи бандаж треба прислати міру ниткою або в сантиметрах, зміривши ся через і по середині тіла. Описати з котрої сторони пропуклина. Чи обвисла вже в долину? Вік? Заняте? Кілько? Ціна бандажу із звичайним апаратом К 10 і 12 а з англійськими пружинами і гумовою приправою К 16 і 20. Висилає ся за зачетом і добре опаковано. Фабрика бандажів на пропуклину або брux
М. З. Полячек, Самбір, ч. 17. 4-5

РУСЬКА ШАДНИЦЯ в ПЕРЕМІШЛІ, вулиця Косцюшка ч. 3.

Приймає і виплачує шадничі вкладки щоденно в годинах урядових. Вкладки опрцентує на 4%, починаючи вже від слідуєного дня по дни зложеня аж до послідного дня перед днем відобраня.

ВКЛАДКИ в „Руській Шадниці“ можна складати особисто в касі товариства, почтовими переказами, грошевими листами, чеками почтової Шадниці, які Дирекція Шадниці на жадане безплатно доставляє, і в філіях банку австро-угор. на рахунок „Руської Шадниці“.

Уділяє позичок: а) гіпотечних платних піврічними амортизаційними ратами на протяг літ 10-45 після вибору позичаючого; б) на льомбард ефектів, й на есконт вексіля. Справи позичок поагоджуєсь можливо скоро.

Посередничить у виведуваню позичок в Гал. Воєннім Зав. Кредитовім в Кракові.

Всяких інформацій і друків уділяє канцелярія „Руської Шадниці“ ул. Косцюшка, Народний Дім, I. пов. щоденно безкорисно в годинах урядових від 9-1 год. крім неділі і українських свят.

Після § 14. усташа „Руської Шадниці“, затвердженого через ц. к. міністерство внутрішних справ вкладки в товаристві „Руська Шадниця“ в Перемишлі надають ся до злочайці публічних, фондацийних і т. п. капіталів, має отже „Руська Шадниця“ публічну обезпеку. 22-7 56

Феллера пахуча, оживляюча і усмиряюча болі рстінна есенція флюїд з маркою

„ELSA-FLUID“

усуває
болі голови.

12 фляшок оплатно К. 7-20. Аптекарь Е. V. Feller, Stubica, Elsaplatz Nr. 308. (Kroaßen). Більше як 100.000 листів з подяками.

КОСИ І СЕРПИ.

	6	6 1/2	7	7 1/2	8	8 1/2
Коси	3.80	3.90	4.—	4.10	4.20	4.30
	за штуку.					
	4. 0.	1.	2.			
Серпи фабричні	12.—	13.—	14.—	за тузин.		

Перстені до ніс з ключем по 60 сот. за шт., Молоток К 2.—, бабна К 2.— за штуку, Брусини штучні по 60 сот., натуральні сиві по 80 сот. за штуку.

Висилає зі своїх складів у Львові, Перемишлі і Стрию
КРАЄВИЙ СОЮЗ
Господарсько-Торговельних Спілок,
Львів, ул. Зіморовича 20.

НАЙКРАШІ ОПОВІДАННЯ

СЬМІХОВИНКИ ТА СЬПІВОВОМКИ

Десять книжочок за К. 4-16.

- Оповідання і сьміховинки Олекси Стороженка ціна 44 с.
- Нові часи, оповідане О. Маковей 44
- Карвелюк, М. Вовча 44
- Оповідання Федьковича: 1) Три як рідні брати, 2) Опришок 44
- Приказки і байки Ст. Рудавського 44
- Сьпівомовки 44
- Оповідання М. Вовча: 1) Ковачка, 2) Чумак, 3) Свекруха 44
- 1) Сестра, 2) Сон 44
- Перекотиполе, оповідане Квітки Основненка 44
- П. Куліш: Орися, Давне горе, Степова могола 20

Замовлення і рівночасно гроші висилати до:
Канцелярії „Просьвіта“ у Львові, Товариства „Просьвіта“ Ринок ч. 10.
На порто звичайне треба додати при замовленю всіх V 6-7 книжок 30 сот., а на поручену 65 сот

ШУКАЮТЬ:

Ева Козак з села Дубе, пов. Броди пошукує свого мужа Луку, остаючого в службі військовій, про котрого від 10 місяців не має відомости. Евакуована: Ева Козак, Бонарівка — Ур. парох. Почта: Стрижів н/В.

Станіслав Витвицький з Жураків коло Соловни пов. Богородчани, тепер в Жданні пов. Гладичів пов. Горлиць, пошукує своєї жінки Марині і незістки Явдохи з 3 дітьми. А 39 3-3

Текля Якимовска евакуована з Дуба повіт Броди тепер замешкала в Судовій Вишні пошукує свого мужа Грицька Якимовського котрий попередно служив при К. u. K. Landw. Inf. Rgt Nr. 37 5 Komp. Doboј Воєніа. 2-3

Василь Бігурай своєї жінки Марині, з Городища Млинці пов. Бурштин. Василь Бібурай Munit. Fabrik 2. Arb. Komp. 2. Baracke, Leobersdorf post Enzesfeld. 2-3

Пошуную своєї жини Теклі Сеньків з трома діточками з села Котузів, пов. Підгайці, евакуованої, ще в червні 1916. Роман Сеньків k. u. k F. H. R. 30. Batterie c. 2-3

Марія Паньковска тепер замешкала в Звертові п. Куликів, шукає свого мужа, котрий служив при k. u. k. Inf. Rgmt. 36. 1-3

Параша Нашуба тепер замешкала в Звертові п. Куликів, шукає свого мужа Филипа, котрий служив при Fest. Art. Regmt 3. 1-3

ПОЗІР ЖОВКІВЩИНА! Вже отворена канцелярія філії „Сільського Господара“ в „Народнім Домі“ в Жовкві. (Ринок). Години урядові від 10-2 і 4-6 крім неділі і свят. 341 2-3 о. Маринович, голова.